

Lesmateriaal

over (het belang van) duidelijke taal

Aantal lessen:

3 x 50 minuten

Geschikt voor:

studenten in het hoger onderwijs

Doel:

- Studenten leren wat duidelijke taal is.
- Inzicht krijgen in het belang van duidelijke taal voor onze samenleving.
- Begrijpen waarom duidelijk schrijven een belangrijke vaardigheid is voor hun toekomstige beroep.
- Zelf oefenen met het schrijven van teksten in duidelijke taal, het beoordelen van teksten en het samenwerken om teksten te verbeteren.
- Studenten stimuleren om ambassadeurs van duidelijke taal te worden op hun eerste werkplek.

taal:
unie

Leerdoelen

1. Inzicht krijgen in het begrip duidelijke taal en de diverse kenmerken hiervan.
2. Inzicht krijgen in het nut en belang van duidelijke taal voor onze samenleving.
3. Het beoordelen van een tekst op de verschillende aspecten van duidelijke taal.
4. Inzicht in het effect van onduidelijke taal op een lezer.

Benodigdheden

- digibord
- 1a - introductietekst (op digibord of 1 geprint exemplaar per duo)
- 1b - brief aanvraag bijstand (1 geprint exemplaar per duo)
- 1c - beoordelingsformulier – aanvraag bijstand (1 geprint exemplaar per duo)
- 1d - bijlage over duidelijke taal (digitaal delen met de studenten)
- 1e - huiswerkopdracht – schrijven (op digibord en digitaal delen met de studenten)

Introductie (5 minuten)

Lees met de studenten de **introductietekst**.

- Wat valt ze op als ze deze tekst lezen? Hebben ze zelf moeite deze te begrijpen of is alles duidelijk? Vinden ze de tekst prettig om te lezen?
- Kunnen ze bedenken met welke relatief eenvoudige ingrepen je deze tekst makkelijker leesbaar kunt maken voor een breed publiek?

Les-opdracht (20 minuten)

Leg uit dat ze nu een echte brief (geanonimiseerd, verstuurd in 2024 vanuit een gemeente aan een burger) gaan beoordelen op duidelijke taal.

Deel de **brief aanvraag bijstand** en het **beoordelingsformulier – aanvraag bijstand** uit. Met het beoordelingsformulier gaan de studenten de brief scoren op duidelijke taal. Ze doen dit in tweetallen en krijgen hiervoor 15 minuten de tijd.

Bespreken (15 minuten)

Nadat de brief aan de hand van het beoordelingsformulier is beoordeeld, bespreek je de resultaten klassikaal. Je kunt een paar duo's hun resultaten laten presenteren of per onderdeel klassikaal bespreken welke scores er zijn gegeven en waarom. Op welke onderdelen zijn er grote verschillen in de scores? Laat ze vooral op deze punten hun argumenten uitwisselen.

Achtergrondinformatie en thuisopdracht (5 minuten)

De studenten hebben nu een beeld van de belangrijkste richtlijnen voor een duidelijke tekst. De **bijlage over duidelijke taal** geeft kort uitleg over het begrip, de bijbehorende ISO-standaard, het maatschappelijk belang van duidelijke taal en de reden van deze lessenserie. Deel deze digitaal met ze en bespreek kort de ISO-standaard en de hieruit volgende pijlers voor duidelijke taal.

Introduceer nu de **thuisopdracht** met ze en geef ruimte voor vragen. Deel de opdracht vervolgens digitaal met ze in verband met de belangrijke linkjes in het document.

De herschreven of zelfgeschreven brieven leveren ze digitaal bij je in. In de tweede les gaan ze elkaars brieven beoordelen op duidelijke taal. Zorg er dus voor dat je de ingeleverde brieven **anonymiseert** en **nummert** voor de tweede les.

Afsluiting en evaluatie

Bekijk ten slotte **dit filmpje** over het effect van onduidelijke én duidelijke taal op een ontvanger. Evalueer hierna de les met de studenten aan de hand van de leerdoelen.

Leerdoelen

1. Oefenen met het zelf schrijven in duidelijke taal.
2. Oefenen met het beoordelen van een brief van een medestudent op duidelijke taal.
3. Meer inzicht in het effect van duidelijke taal op een lezer.

Benodigdheden

- de geanonimiseerde en genummerde brieven van de studenten
- 2a - beoordelingsformulier – brief medestudent (1 exemplaar per duo)
- 2b - beoordelingsformulier – testpubliek (3 exemplaren per student)
- 2c - huiswerkopdracht - testen (op digibord en digitaal delen met de studenten)

Introductie (10 minuten)

De studenten hebben een brief geschreven waarin ze zo goed mogelijk rekening hebben gehouden met de principes van duidelijke taal. Bespreek kort hoe ze te werk zijn gegaan, wat ze ervan vonden en welke inzichten het heeft opgeleverd.

- Welke websites hebben hun goed geholpen?
- Weten ze nu wat het begrip B1 betekent?
- Hebben ze ook AI gebruikt bij het schrijven? Hoe hebben ze dat gedaan?
- Welke ingrepen vonden ze moeilijk om toe te passen en waar lag dat aan?
- Wat waren juist eenvoudige ingrepen die de brief snel duidelijker maakten?
- Moesten ze heel anders schrijven dan ze normaal geneigd zijn te doen voor studie-opdrachten? Was dat lastig?
- Hebben ze het gevoel dat ze door het schrijven in duidelijke taal minder makkelijk een boodschap kunnen overbrengen? Of is het juist makkelijker?
- Vinden ze zelf dat hun brief goed leesbaar is? Of voelt het geforceerd?

Opdracht (20 minuten)

Deel per duo een geanonimiseerde brief uit (zorg dat niemand zijn eigen brief krijgt). Deze gaan ze weer scoren met het **beoordelingsformulier - brief medestudent**. Geef hiervoor 15 minuten.

Bespreken (15 minuten)

Na het scoren van de brieven, bespreek je de resultaten klassikaal. Ieder duo geeft een korte presentatie van hun bevindingen en deelt de eindscore. Ze geven ten slotte wat tips en tops over de brief die ze hebben gescoord.

- Welke brieven scoren het hoogst en waarom is dit?
- Welk onderdeel blijkt de meeste moeite te kosten?
- Waar scoort iedereen al hoog op?

Introduceer nu **huiswerkopdracht - les 2** en geef ruimte voor vragen. Deel deze opdracht vervolgens digitaal in verband met de linkjes in het document.

Afsluiting en evaluatie

Het is belangrijk dat studenten beseffen dat bewezen is dat duidelijke taal voor iederéén positief werkt. Je doet dit dus niet alleen voor minder taalvaardige mensen: een tekst in duidelijke taal is sowieso prettig om te lezen. Je voorkomt onduidelijkheden, irritatie en daardoor stress. En je draagt bij aan een soepele dienstverlening en meer vertrouwen tussen burger en overheid. Win-win dus.

Evalueer hierna de les met de studenten aan de hand van de leerdoelen. Wijs de studenten ook op het online magazine en deel de link met ze. Hierin vinden ze nog veel meer interessante informatie over duidelijke taal.

Leerdoelen

1. Inzicht krijgen in het nut en belang van het testen van een tekst bij je doelgroep.
2. Ervaring opdoen met het meerdere keren herschrijven van een tekst.
3. Je bewust worden van de rol die duidelijke taal gaat spelen in hun toekomstige werk.

Benodigheden

- Iedere student heeft de eigen brief, het beoordelingsformulier van de medestudent én de testformulieren van de huiswerkopdracht bij zich.

Introductie en presentatie (20 minuten)

De studenten hebben hun brief laten testen door mensen uit de doelgroep of andere kritische meelezers. Ze presenteren kort hun bevindingen aan de hand van deze vragen:

- Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de beoordeling van een medestudent en die van de meelezers?
- Wat zou hier de oorzaak van kunnen zijn?
- Wat zou je met de kennis van nu willen veranderen aan je brief?
- Zou je nu ook gebruik willen maken van illustraties, foto's of andere visuele middelen om de boodschap duidelijker te maken?
- Wat zijn de belangrijkste inzichten die je hebt opgedaan door dit proces van schrijven, beoordelen en testen?

Opdracht (15 minuten)

De studenten krijgen nu de tijd om een definitieve versie te maken van hun brief.

Als ze klaar zijn, kunnen ze verder lezen in het online magazine over duidelijke taal.

Afsluiting (10 minuten)

Evalueer de lessenserie aan de hand van de leerdoelen.

Je kunt ervoor kiezen om de lessenserie af te sluiten met de online quizjes over duidelijke taal die ook in het magazine staan. [Quiz 1](#) stelt algemene kennisvragen over het begrip duidelijke taal. [Quiz 2](#) gaat over de betekenis van lastige woorden uit brieven van de overheid. [Quiz 3](#) test of de studenten problemen in onduidelijke taal kunnen herkennen en weten hoe het beter kan.

Dit lesmateriaal is gemaakt voor docenten in het hoger onderwijs.

Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met: [Lydeke van Os](#) van de Taalunie.

Opdrachtgever: [Taalunie](#)

Met steun van: [Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties](#)

Inhoud en samenstelling: [Onze Taal](#)

Vormgeving: [Anne Rosenberg](#)

taal:
unie